

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 30. 09. 2008r.

RKT – 61 – 74/08/AD

DECYZJA Nr RKT - 59/2008

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Andrzejowi L. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Ośrodek Szkolenia Kierowców „Ledan” Andrzej L., ul. (...), 45 – 070 Opole:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów**, niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **praktyki** stosowane przez Andrzeja L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Ośrodek Szkolenia Kierowców „Ledan” Andrzej L., ul. (...), 45 – 070 Opolu, **polegające na** stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach o świadczenie usług edukacyjnych następujących postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.):

1. *„W przypadku przystąpienia osoby szkolonej do szkolenia praktycznego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie”*,
2. *„W przypadku umyślnego stworzenia, przez osobę szkoloną, zagrożenia zdrowia lub życia innych uczestników ruchu drogowego bądź mienia szkoły jazdy, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie”*

i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 21. 07. 2008r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Andrzeja L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Ośrodek Szkolenia Kierowców „Ledan” Andrzej L., ul. (...), 45 – 070 Opole, karę pieniężną w wysokości 1000 zł (słownie: jednego tysiąca złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Andrzeja L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą

Ośrodek Szkolenia Kierowców „Ledan” Andrzej L., ul. (...), 45 – 070 Opole, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 37 zł (słownie: trzydziestu siedmiu złotych).

Uzasadnienie

W związku z ogólnopolskim badaniem wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kandydatów na kierowców, w ramach postępowania wyjaśniającego (RKT-405-11/08/AD) przeprowadzono kontrolę działalności Andrzeja L. (zwanego dalej także przedsiębiorcą) zawierającego z konsumentami umowy o świadczenie usług edukacyjnych. W toku podjętych działań ustalono, że umowy zawierane przez przedsiębiorcę z konsumentami z wykorzystaniem regulaminu obejmują przytoczone w sentencji postanowienia, co do których zachodziło podejrzenie, że są one tożsame z klauzulami abuzywnymi wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem). W tych okolicznościach konieczne stało się wszczęcie niniejszego postępowania administracyjnego.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Andrzej L. (zwany dalej także przedsiębiorcą) prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej Wójta Gminy Chrzastowice pod numerem (...) (dowód: karta nr 34). W ramach tej działalności świadczy on na rzecz konsumentów uczestniczących w kursach nauki jazdy usługi edukacyjne. Przy zawieraniu umów o świadczenie usług tego rodzaju przedsiębiorca stosuje „Regulamin Ośrodka Szkolenia Kierowców Ledan” (dowód: karta nr 12, zwany dalej także regulaminem) oraz „Wniosek o objęcie szkoleniem (...)” (dowód: karty nr 13 – 15).

Analiza treści przedłożonego regulaminu wykazała, że odpowiednio w § 3 ust. 5 i § 3 ust. 6 zawierał on następujące postanowienia:

- *„W przypadku przystąpienia osoby szkolonej do szkolenia praktycznego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie”*,
- *„W przypadku umyślnego stworzenia, przez osobę szkoloną, zagrożenia zdrowia lub życia innych uczestników ruchu drogowego bądź mienia szkoły jazdy, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie”*.

W toku niniejszego postępowania, pismem z dnia 07. 07. 2008r. (dowód: karta nr 17) przedsiębiorca poinformował, że z kwestionowanych regulacji usunie zastrzeżenia „bez prawa zwrotu opłaty za szkolenie”.

W załączeniu do pisma z dnia 18. 07. 2008r. (dowód: karta nr 23) przedsiębiorca przesłał zmieniony regulamin (dowód: karty nr 24 – 25) oraz Zarządzenie Kierownika Ośrodka Szkolenia Kierowców LEDAN z dnia 18. 07. 2008r. wprowadzające go w życie (dowód: karta nr 26), z którego wynika, że datą początkową obowiązywania regulaminu w nowym brzmieniu jest 21. 07. 2008r.

Badanie treści zmodyfikowanego regulaminu wykazało, że § 3 ust. 5 i § 3 ust. 6 w pierwotnym i kwestionowanych przez Prezesa Urzędu brzmieniu zastąpiono następującymi postanowieniami:

- „*W przypadku przystąpienia osoby szkolonej do szkolenia praktycznego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych*”,
- „*W przypadku umyślnego stworzenia, przez osobę szkoloną, zagrożenia zdrowia lub życia innych uczestników ruchu drogowego bądź mienia szkoły jazdy, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych*”.

W piśmie z dnia 31. 08. 2008r. (dowód: karta nr 33) przedsiębiorca oświadczył, że w chwili wprowadzania w życie regulaminu w nowym brzmieniu nie obowiązywała już żadna umowa zawarta w terminie obowiązywania regulaminu obejmującego kwestionowane postanowienia.

Wysokość przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2007r. ustalono na podstawie złożonego przez niego oświadczenia (dowód: karta nr 18) i „Zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2007” wraz z „Informacją o wysokości dochodu (straty) z pozarolniczej działalności gospodarczej w roku podatkowym 2007” (dowód: karty nr 19 – 20) i wyniósł on [tajemnica przedsiębiorstwa](pkt 1. a Załącznika nr 1).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Ad I

Stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Na mocy art. 24 ust. 2 pkt. 1 ww. ustawy za praktykę tego rodzaju uznaje się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- rozważana praktyka musi być bezprawna,
- praktyka taka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym dochodzi do naruszenia interesu publicznego.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (poz. 173, Nr 1807 z późn. zm.). Z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że przedsiębiorcą jest m. in. osoba fizyczna, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot, którego dotyczy niniejsze postępowanie, bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy. Jest to osoba fizyczna, która podlega wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej. Jej zachowania podlegają więc kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność rozważanego zachowania. Jedno z działań zakazanych na gruncie niniejszego przepisu stanowi posługiwanie się w obrocie konsumenckim postanowieniami wzorców umów uznanymi za niedozwolone i wpisanymi do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego, od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także SOKiK) wyrażonym w wyroku z dnia 25. 05. 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych postanowień. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13. 07. 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06). Pomimo, iż powyżej przywołane wyroki zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w obecnym stanie prawnym. Na gruncie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważana kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia. Przyjęcie zasady formalnej jawności niniejszego rejestru oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamych postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się nieznanymi dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. W praktyce jest on powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów w skutek zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności. W niniejszym przypadku przedsiębiorca zawarł kwestionowane regulacje w regulaminie wiążącym konsumentów będących jego kontrahentami.

1. Pierwszy z zarzutów rozważanych w ramach przedmiotowego postępowania dotyczy stosowania przez przedsiębiorcę w obrocie konsumenckim następującego postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone: „*W przypadku przystąpienia osoby szkolonej do szkolenia praktycznego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do*

alkoholu, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie”.

Klauzulę tę należy uznać za tożsamą z następującymi postanowieniami wpisanymi do rejestru odpowiednio pod numerami 172, 727, 789, 1283:

- *„Uiszczone wpłaty nie podlegają zwrotowi za wyjątkiem sytuacji w których kurs nie dochodzi do skutku z winy CNJO TRANSLATOR”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 09. 09. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 18/04),
- *„Przerwanie studiów, ich niepodjęcie lub skreślenie z listy studentów z przyczyn leżących po stronie studenta powoduje brak możliwości zwrotu uiszczonego już czesnego”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 27. 02. 2006r. (sygn. akt XVII Amc 105/04),
- *„Uczestnik kursu skreślony z listy uczestników z wyżej wymienionych powodów nie może dochodzić odszkodowania, ani zwrotu wpłaconych pieniędzy”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 04. 05. 2006r. (sygn. akt XVII Amc 52/05),
- *„W sytuacji rezygnacji ze studiów w WSDG lub nie podjęcia nauki albo skreślenia z listy studentów zwrot opłat nie przysługuje”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 5 września 2006r. (sygn. akt XVII Amc 120/05).

Na gruncie rozważanego postanowienia pochodzącego z badanego regulaminu przedsiębiorca został uprawniony do rozwiązania z konsumentem umowy w przypadku, gdy ten przystąpi do szkolenia w stanie nietrzeźwym. Prawa do rozwiązania umowy w takich okolicznościach nie można po stronie przedsiębiorcy wyłączyć. Z istoty umowy o szkolenie kierowcy wynika bowiem obowiązek czuwania nad bezpieczeństwem kursanta w trakcie szkolenia, zwłaszcza praktycznego. Zastrzeżenia budzi jednak wiążące się z tym uprawnienie do zatrzymania całej wpłaconej kwoty. Stosownie do art. 494 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U Nr 16, poz. 93 ze zm., zwanej dalej także Kc) strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy oraz może żądać zwrotu tego, co sama świadczyła, jak i naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania. Zasady dotyczące rozliczeń finansowych pomiędzy kontrahentami na wypadek wypowiedzenia umowy o świadczenie usług normuje art. 746 Kc w zw. z art. 750 Kc. Na gruncie ww. przepisów za uzasadnione można przyjąć zachowanie przez przedsiębiorcę kwoty odpowiadającej części świadczeń już spełnionej. Pozostała część opłaty za szkolenie powinna być zwrócona. Zważyć trzeba, że to nie wyłącza możliwości dochodzenia od konsumenta odszkodowania. W niniejszym przypadku, identycznie jak w ww. postanowieniach wpisanych do rejestru, zastrzeżono, iż cała wpłacona kwota za szkolenie nie podlega zwrotowi. Na tej podstawie wszystkie przywołane postanowienia należało uznać za tożsame.

Wskazać trzeba, że niniejsze postanowienia naruszają art. 385¹ § 1 Kc, który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Postanowienia te są niezgodne również z art. 385³ pkt 12 Kc, który stanowi, że za niedozwolone uznaje się postanowienia wyłączające obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania, a także art. 385³ pkt 13 Kc, wedle którego za niedozwolone postanowienia uznaje się te, które przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy.

W tym stanie rzeczy należało stwierdzić, że przedsiębiorca dopuścił się stosowania klauzuli wpisanej do rejestru.

2. Druga z praktyk rozważanych w ramach niniejszego postępowania polega na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, którego treść jest następująca: „*W przypadku umyślnego stworzenia, przez osobę szkoloną, zagrożenia zdrowia lub życia innych uczestników ruchu drogowego bądź mienia szkoły jazdy, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych bez prawa do zwrotu opłaty za szkolenie*”.

Postanowienie to należy uznać za tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru pod numerami 172, 727, 789, 1283, których treść przytoczono powyżej. We wszystkich przypadkach zastrzeżono bowiem, że w sytuacji, gdy umowa zostaje rozwiązana z przyczyn leżących po stronie konsumenta, nie może on domagać się zwrotu wniesionych opłat za szkolenie. W związku z tym we wszystkich przypadkach zostały naruszone także wyżej cytowane art. 385¹ § 1 Kc, art. 385³ pkt 12 Kc i art. 385³ pkt 13 Kc.

W świetle wszystkich okoliczności niniejszej sprawy należało stwierdzić, że zachowaniem tym przedsiębiorca naruszył zakaz stosowania w obrocie konsumenckim klauzul wpisanych do rejestru.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10. 04. 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „*zbiorowego interesu konsumentów*” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „*nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów*”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy orzekł też, że „*praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że*

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

W niniejszym przypadku doszło do naruszenia interesu publicznego. Oceniane zachowanie przedsiębiorcy dotyczy szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczy ono wszystkich tych osób, które zawarły z organizatorem kursów umowy o kształcenie oraz wszystkich jego potencjalnych klientów. Rozważane działania należało więc uznać za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Działania te należało także uznać za zakazane prawem praktyki, gdyż były one podejmowane w sposób powtarzalny. Już z samej istoty wzorców umów wynika to, że działania przedsiębiorcy wykorzystującego je jest ustalone, jednakowe, powtarzalne we wszystkich przypadkach.

Uwzględniając wszystkie ww. okoliczności niniejszej sprawy należało orzec, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyk przez przedsiębiorcę

W czasie trwania niniejszego postępowania przedsiębiorca poinformował o wprowadzeniu z dniem 21. 07. 2008r. zmian polegających na wyeliminowaniu zakwestionowanych regulacji oraz wprowadzeniu w ich miejsce następujących postanowień:

- *„W przypadku przystąpienia osoby szkolonej do szkolenia praktycznego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych”*,
- *„W przypadku umyślnego stworzenia, przez osobę szkoloną, zagrożenia zdrowia lub życia innych uczestników ruchu drogowego bądź mienia szkoły jazdy, osoba szkolona automatycznie zostaje skreślona z listy osób szkolonych”*.

W terminie wprowadzenia w życie zmienionego regulaminu nie obowiązywały żadne umowy zawarte z wykorzystaniem regulaminu w pierwotnej wersji, wobec czego należało stwierdzić, że do zaniechania stosowania obu rozważanych w tej decyzji praktyk doszło z dniem 21. 07. 2008r. Stąd należało orzec, jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

Ad II

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W punkcie I niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na posługiwaniu się klauzulami wpisanymi do rejestru, opisanych szczegółowo powyżej. Konsekwencją stosowania niniejszych praktyk było pogorszenie sytuacji konsumentów. Okoliczność, że sporne postanowienia zamieszczono w regulaminie, a więc we wzorcu umowy spowodowała, że zostały one konsumentom narzucone. Fakt, że kwestionowane regulacje wynikały ze wzorca umowy świadczy również o ustalonym charakterze podejmowanych praktyk. Powyższe okoliczności uzasadniają nałożenie na przedsiębiorcę kary, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować klauzul uznanych przez SOKiK za abuzywne.

Przy ustalaniu kary wzięto pod uwagę okoliczność, że przedsiębiorca dopuścił się w trakcie prowadzonej od 2001r. działalności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po raz pierwszy. Uwzględniono również fakt, że przedsiębiorca aktywnie współpracował z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku niniejszego postępowania. Istotne jest także to, że niezwłocznie dokonał on opisanych powyżej zmian, w drodze których doprowadzono do zaniechania stosowania bezprawnych praktyk. Zważyć też trzeba, że zasięg terytorialny działania przedsiębiorcy można określić zasadniczo jako ograniczony do rynku lokalnego. Okoliczności te należy poczytać, jako łagodzące.

Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności, jak i możliwości finansowe przedsiębiorcy. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Niniejsza kara powinna stanowić przestrożę dla przedsiębiorcy na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy również zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2007r. wyniósł [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt 1. a Załącznika Nr 1), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to kara na poziomie [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt 1. b Załącznika Nr 1).

W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie 1000 zł (słownie: jednego tysiąca złotych), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt 2. a Załącznika Nr 1) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2007r. przychodu i [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt 2. b Załącznika Nr 1) maksymalnego wymiaru kary.

Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję wychowawczą, tak aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji tej decyzji.

Ad III

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie jej przepisów, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Niniejsze postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu z przedsiębiorcą. W

związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 37 zł (słownie: trzydziestu siedmiu).

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 Kpc, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Maciej Fragsztajn